

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 maja 2014 roku - nr (...) - Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie K. P. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. w S. wynosi: za listopad 2013 roku - 9.000,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz 7.766,10 zł na ubezpieczenie zdrowotne, a za grudzień 2013 roku 5.100,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz 4.400,79 zł na ubezpieczenie zdrowotne. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że wynagrodzenie wskazane w umowie o pracę - w wysokości 14.000,00 zł brutto jest wygórowane i zostało przyznane wyłącznie w celu uzyskania wyższych świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, co jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. ZUS wskazał przy tym, że od dnia 19 grudnia 2013 roku wnioskodawca przebywa na zwolnieniu lekarskim. Ubezpieczony w dniu 6 listopada 2013 roku został zatrudniony na stanowisku prezesa zarządu spółki. Zdaniem organu rentowego miesięczna podstawa wymiaru składek od listopada 2013 roku dla K. P. powinna wynosić 9.000,00 zł, co odpowiada wynagrodzeniu poprzedniego prezesa - I. L. (1).

/decyzja - 484 - 486 akt ZUS/

Odwołanie od ww. decyzji w dniu 23 czerwca 2014 roku złożył ubezpieczony, wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na jego ubezpieczenie jako pracownika u płatnika składek (...) sp. z o.o. w S. odpowiada kwocie wskazanej w umowie o pracę, tj. 14.000,00 zł. Zdaniem ubezpieczonego ZUS nie jest organem uprawnionym do oceny zasadności wysokości przyznanego wynagrodzenia za pracę.

/ odwołanie - k. 2-7/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Podniósł, że może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało ono wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem i zasadami współzycia społecznego.

/odpowiedź na odwołanie - k. 8-9/

Pismem procesowym z dnia 25 lutego 2015 roku pełnomocnik C. T. sp. z o.o. przyłączył się do stanowiska ubezpieczonego. Zdaniem pełnomocnika bezzasadne jest porównywanie wynagrodzeń obecnego i poprzedniego prezesa zarządu spółki, ze względu na czynniki różnicujące, takie jak: poziom kwalifikacji i doświadczenia, inflacja oraz wzrost wysokości przeciętnego wynagrodzenia za pracę.

/pismo procesowe - k. 20 - 23/

W toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie. Wnioskodawca poparł odwołanie, a pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie. Pełnomocnik płatnika przyłączył się do stanowiska wnioskodawcy.

/stanowiska stron - e-protokół z dnia 13 kwietnia 2015 roku - 00:03:17 - 00:03:44 - płyta - k. 36; e-protokół z dnia 24 października 2016 roku - 00:04:27-00:08:59 - płyta - k. 204/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 31 października 2013 roku (...) sp. z o.o. w S., reprezentowana przez prezesa zarządu I. L. (1), zawarła z K. P. umowę o pracę na czas nieokreślony od 1 listopada 2013 roku na stanowisku dyrektora ds. produkcji z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 14.000,00 zł.

/umowa o pracę - k. 1/B w aktach osobowych - k. 52/

Aneks do umowy o pracę strony ustaliły, że z dniem 6 listopada 2013 roku K. P. powierzone zostanie stanowisko prezesa zarządu. Pozostałe warunki umowy o pracę z dnia 31 października 2013 roku miały pozostać bez zmian.

/aneks - k. 3/B w aktach osobowych - k. 52; wydruk z KRS - k. 69 - 75/

Wcześniej prezesem zarządu spółki była I. L. (1). W tym czasie K. P. pełnił w spółce funkcję prokurenta.

/wydruk z KRS - k. 76 - 79; zeznania świadka J. G. - e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 00:06:45 - 00:26:40 - płyta - k. 104; dokumentacja - w załączeniu do pisma - k. 68/

I. L. (1) na stanowisku prezesa zarządu otrzymywała wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 9.000,00 zł miesięcznie.

/wykaz osób zatrudnionych - k. 52/

Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. nr (...) odwołano Prezesa Zarządu I. L. (1), a na to miejsce powołano K. P..

/uchwała - k. 49 - 51 akt rentowych/

Następnie I. L. (1) otrzymała aneks do umowy o pracę, którym powierzono jej stanowisko dyrektora handlowego i obniżono wynagrodzenie. Na początku grudnia rozwiązano z nią umowy o pracę w trybie art.52 k.p.

/zeznania świadka I. L. (1) e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 01:04:13 - 01:17:37 - płyta - k. 104; rozwiązanie - k. 47 akt rentowych/

K. P. zostało wypłacone wynagrodzenie za listopad 2013 roku w wysokości 9.826,35 zł, za grudzień 2013 r. w wysokości 8.980,59 zł, za styczeń 2014 r. w wysokości 322,15 zł (wynagrodzenie chorobowe).

/dokumentacja księgową - k. 52; wyciąg z rachunku wnioskodawcy - k. 122 - 124/

W (...) sp. z o.o. na stanowisku dyrektora techniczno - handlowego był zatrudniony K. K., którego wynagrodzenie wynosiło w 2013 roku 3.000,00 zł. Osoby zatrudnione w spółce na stanowiskach kierowniczych zarabiały 1.800,00 zł brutto.

/wykaz osób zatrudnionych - k. 52/

Z dniem 19 grudnia 2013 roku wnioskodawca stał się niezdolny do pracy z powodu przykurczu ścięgien ręki, niezdolność do pracy trwała do dnia 20 czerwca 2014 roku. Następnie wystąpił z wnioskiem o świadczenie rehabilitacyjne.

/dokumentacja medyczna - k. 118; zwolnienia - k. 142 - 150; dokumentacja medyczna - k. 65; raport - k. 154, dokumentacja medyczna - k. 171, wydruk - 167, dokumentacja medyczna - k. 175, dokumentacja medyczna - k. 197; zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 24 października 2016 roku - 00:02:57 - 00:04:27 - płyta - k. 204 w zw. z e-protokół z dnia 13 kwietnia 2015 roku - 00:13:13 - 00:17:42 - płyta - k. 36/

Wcześniej wnioskodawca był nieprzerwanie niezdolny do pracy od 14 stycznia 2013 roku do 16 czerwca 2013 roku z powodu chorób o symbolu M 72 (przykurcz rozciągną dłoniowego) oraz w okresie od 30 października 2013 roku do 14 listopada 2013 roku z powodu choroby o symbolu M47. Choroba o symbolu M72 była też podstawą niezdolności do pracy do dnia 20 czerwca 2014 roku.

/raport - k. 154/

Od grudnia 2013 roku obowiązki wnioskodawcy w zakresie podpisywania dokumentów przejął K. K.. Nie otrzymuje z tego tytułu dodatkowego wynagrodzenia.

zeznania świadka J. G. - e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 00:06:45 - 00:26:40 - płyta - k. 104; zeznania świadka B. K.- e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 00:47:10 - 00:50:45- płyta - k. 104; zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 24 października 2016 roku - 00:02:57 - 00:04:27 - płyta - k. 204 w zw. z e-protokół z dnia 13 kwietnia 2015 roku - 00:13:13 - 00:17:42; 00:17:42 - 00:20:01 - płyta - k. 36/

K. K. prowadzi rozmowy z kontrahentami, nadzoruje ludzi, uczestniczy w targach krajowych i zagranicznych.

/zeznania świadka K. K. - e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 00:52:24 - 01:03:22 - płyta - k. 104/

Do chwili obecnej wnioskodawca nie powrócił do pracy w (...) sp. z o.o. w S..

/zeznania świadka J. G. - e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 00:06:45 - 00:26:40 - płyta - k. 104; zeznania świadka K. K. - e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 00:52:24 - 01:03:22 - płyta - k. 104; zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 24 października 2016 roku - 00:02:57 - 00:04:27 - płyta - k. 204 w zw. z e-protokół z dnia 13 kwietnia 2015 roku - 00:13:13 - 00:17:42 - płyta - k. 36/

Przedmiotem działalności płatnika jest produkcja i sprzedaż ciągników, traktorów oraz części zamiennych.

/zeznania świadka K. K. - e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 00:52:24 - 01:03:22 - płyta - k. 104, zeznania świadka I. L. (1) e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 01:04:13 - 01:17:37 - płyta - k. 104/

Jako prokurent wnioskodawca poszukiwał nowych kontrahentów, dostawców, obsługiwał targi krajowe i zagraniczne, projekty technologiczne. Wnioskodawca nie pobierał wynagrodzenia z tytułu tej funkcji. Czynności te wykonywał również jako prezes. Zakres jego obowiązków był analogiczny do zakresu obowiązków I. L. (1).

/zeznania świadka K. K. - e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 00:52:24 - 01:03:22 - płyta - k. 104; zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 24 października 2016 roku - 00:02:57 - 00:04:27 - płyta - k. 204 w zw. z e-protokół z dnia 13 kwietnia 2015 roku - 00:20:01 - 00:24:29; 00:24:29 - 00:29:09 - płyta - k. 36/

Wnioskodawca zawarł w dniu 31 października 2013 roku umowę o pracę na stanowisku dyrektora do spraw produkcji, ale faktycznie nie pracował na tym stanowisku.

/zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 24 października 2016 roku - 00:02:57 - 00:04:27 - płyta - k. 204 w zw. z e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 00:26:40 - 00:34:23 - płyta - k. 104/

Wnioskodawca od 16 maja 1984 roku pod tym samym adresem, w którym mieści się siedziba spółki, prowadzi nieprzerwanie do dnia dzisiejszego jednoosobową działalność gospodarczą pod nazwą C. (...) obejmującą produkcję maszyn dla rolnictwa i leśnictwa. Działalność ta nie była zawieszana.

/zeznania świadka I. L. (1) e-protokół z dnia 9 września 2015 roku - 01:04:13 - 01:17:37 - płyta - k. 104; wydruk z (...) k. 121; zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 24 października 2016 roku - 00:02:57 - 00:04:27 - płyta - k. 204 w zw. z e-protokół z dnia 13 kwietnia 2015 roku - 00:03:44 - 00:09:25 - płyta - k. 36/

Jedynym udziałowcem (...) sp. z o.o. w S. jest od 2004 roku siostra wnioskodawcy - A. W.. Udziały nabyła od wnioskodawcy.

/zeznania świadka A. W. - e-protokół z dnia 6 kwietnia 2015 roku - 00:04:12 - 00:28:21 - płyta - k. 139, lista obecności współników - k. 53 akt ZUS; zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 24 października 2016 roku - 00:02:57 - 00:04:27 - płyta

- k. 204 w zw. z e-protokół z dnia 13 kwietnia 2015 roku - 00:03:44 - 00:09:25; 00:09:25

- 00:13:13 - płyta - k. 36/

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS oraz częściowo na podstawie zeznań wnioskodawcy oraz świadków: J. G., B. K., I. L. (1), K. K. i A. W..

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że K. P. świadczył na rzecz (...) sp. z o.o. pracę na podstawie umowy z dnia 31 października 2013 roku. Przed tą datą zaś pełnił funkcję prokurenta spółki.

Zeznania świadków i wnioskodawcy okazały się jednak niespójne, a przez to w większości niewiarygodne w zakresie określenia rzeczywistych obowiązków wnioskodawcy, pozostałych pracowników spółki oraz wysokości otrzymywanego z tego tytułu wynagrodzenia. Z tego względu za nieudowodnione należy uznać twierdzenia wnioskodawcy, że podstawa wymiaru składek na jego ubezpieczenie jako pracownika u płatnika składek (...) sp. z o.o. w S. powinna odpowiadać kwocie wskazanej w umowie o pracę, tj. 14.000,00 zł.

W pierwszej kolejności wskazać należy bowiem, że sam wnioskodawca nie wyjaśnił w jaki sposób różnił się zakres jego obowiązków jako dyrektora ds. produkcji od obowiązków prezesa zarządu. Co więcej wnioskodawca oświadczył w toku postępowania, że nie pracował na stanowisku dyrektorskim wskazanym w umowie, a przecież wynagrodzenie za pracę w spornej wysokości miał otrzymywać już za pracę na tym stanowisku. Z jego zeznań wynikało ponadto, że zakres obowiązków jako pracownika spółki nie odbiegał od czynności, które miał wykonywać nieodpłatnie jako prokurent. Świadek J. G. zeznała natomiast, że zakres obowiązków wnioskodawcy jako prokurenta, dyrektora i prezesa był taki sam.

Sąd na podstawie zeznań wnioskodawcy i świadka I. L. (1), czyli poprzedniego prezesa zarządu, nie znalazł również wytłumaczenia dla różnicy w wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez te osoby za pracę na takich samych stanowiskach.

Sprzeczne są ponadto zeznania księgowej spółki (...) oraz I. L. (2)

i jedynego udziałowca spółki, jakim jest od 2004 roku siostra wnioskodawcy A. W.. Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie pozwoliło na ustalenie, kto i dlaczego podjął decyzję o takiej wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy oraz o zmianach kadrowych na stanowisku prezesa. Świadek J. G. zeznała bowiem, że wysokość wynagrodzenia była ustalona z udziałowcem i miała rekompensować lata bycia prokurentem bez wynagrodzenia. Jednocześnie podczas składania zeznań, A. W. zasłaniała się najczęściej niewiedzą na temat bieżących spraw spółki, wskazując, że to prezes L. decydowała o wysokości wynagrodzenia. I. L. (1) natomiast zeznała, że aneks do umowy o pracę z wnioskodawcą otrzymała przygotowany już przez księgową.

Takich niejasności jest więcej. Osoby, które powinny mieć pełną wiedzę na temat ruchów kadrowych i decyzji finansowych w spółce, czyli księgowe, wcześniejszy prezes zarządu oraz jedyny współnik, przeczą sobie nawzajem, co czyni ich zeznania niewiarygodnymi.

Poza sporem pozostaje ponadto, że wnioskodawca świadczył pracę na rzecz spółki przez bardzo krótki okres, po czym stał się długotrwale niezdolny do pracy i jak sam zeznał nie wrócił już do pracy w charakterze prezesa zarządu. Niewiarygodne są zatem zeznania świadków, w tym K. K., którzy twierdzą, że konsultują się z prezesem. Faktycznie więc obowiązki wnioskodawcy musiały zostać przejęte przez innych pracowników spółki, w szczególności K. K., który wykonuje je za kilkukrotnie niższe wynagrodzenie.

Niejasne są także powiązania gospodarcze pomiędzy wnioskodawcą jako przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą, a spółką, której jedynym udziałowcem jest jego siostra. Przedmiot działalności obu podmiotów jest tożsamy. Wnioskodawca nie zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, wbrew twierdzeniom A. W.. Niezrozumiałym jest, dlaczego wnioskodawca otrzymał nagle tak wysokie wynagrodzenie za czynności, które przez lata miał wykonywać bez żadnego wynagrodzenia oraz, że inni pracownicy otrzymywali wynagrodzenie znacząco niższe.

Nie bez znaczenia jest również krótki okres pracy wnioskodawcy. Wbrew jego twierdzeniom już wcześniej chorował i jeszcze przed zatrudnieniem był niezdolny pracy przez większość 2013 roku z powodu choroby o tym samym kodzie jak ta, która była podstawą niezdolności do pracy do dnia 20 czerwca 2014 roku.

Powyższe świadczy w ocenie Sądu o tym, że wynagrodzenie za pracę w kwocie 14.000,00 zł miesięcznie od dnia 1 listopada 2013 roku zostało przyznane wyłącznie w celu uzyskania wyższych świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.) pracownicy, czyli osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t. j.: Dz. U. z 2016 roku, poz. 372) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Z kolei art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 963 ze zm.) stanowi, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 ww. ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Jak wynika z powołanych wyżej przepisów wysokość wynagrodzenia uzgodnionego przez strony stosunku pracy ma na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych istotne znaczenie z uwagi na to, że ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia

w ramach stosunku pracy następuje w oparciu o przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc w oparciu o wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, czy różnego rodzaju dodatki, nagrody, premie itp. Umowa o pracę wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, również w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co

w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Oznacza to, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), ale także przez pryzmat interesu publicznego.

Według art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ZUS wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047, a także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 roku, II UZP 2/05, OSNP 2005, Nr 21, poz. 338 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007 roku, III UK 30/07, publ. LEX nr 896060).

Jak stanowi art. 41 ust. 12 i 13 ustawy systemowej, jeżeli ubezpieczony nie zakwestionuje informacji zawartych w imiennym raporcie miesięcznym w terminie określonym w ust. 11, to informacje te uznaje się za zgodne ze stanem faktycznym, chyba że informacje dotyczące okresu objętego raportem zakwestionuje Zakład, wydając decyzję. Jeżeli Zakład zakwestionuje i zmieni informacje przekazane przez płatnika składek, zawiadamia o tym ubezpieczonego i płatnika składek. Jeżeli w terminie określonym w ust. 11 osoba ubezpieczona i płatnik składek nie złożą wniosku o zmianę stanowiska Zakładu, informacje uznane przez Zakład traktuje się jako prawdziwe. W razie złożenia takiego wniosku, Zakład po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego wydaje decyzję.

Oczywiście, stanowisko organu rentowego podlega kontroli sądowej w ramach postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

W rozpoznawanej sprawie przedmiotem sporu było, czy umówione wynagrodzenie było adekwatne do rzeczywiście wykonywanych obowiązków.

Wskazać należy, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współżycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu - art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p. (tak też SN w: wyroku z dnia 9 sierpnia 2005 roku, sygn. akt III UK 89/05, OSNP 2006/11-12/192, LEX nr 182780; wyroku z dnia 4 sierpnia 2005 roku, II UK 16/05, opubl. OSNP 2006/11-12/191, LEX nr (...), wyroku z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047).

Kwestią sporną w sprawie pozostawało zatem, czy zachodziły przesłanki do ustalenia, że K. P. powinien być objęty ubezpieczeniem społecznym z podstawą wymiaru składek, od jakiej płatnik rozliczył składki, czy też jak chciał tego organ rentowy

– podstawa wymiaru składek powinna zostać obniżona do 9.000,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz 7.766,10 zł na ubezpieczenie zdrowotne, a za grudzień 2013 roku 5.100,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz 4.400,79 zł na ubezpieczenie zdrowotne, co odpowiada wynagrodzeniu pobieranemu przez poprzedniego prezesa zarządu spółki.

Należało zatem ustalić, czy dotyczące wynagrodzenia postanowienia umowy o pracę z dnia 31 października 2013 roku były sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, tym samym czy były nieważne (art. 58 § 2 k.c.). Powyższe sprowadza się do rozstrzygnięcia podstawowej kwestii - czy wysokość wynagrodzenia wypłacona wnioskodawcy za jego pracę była godziwa, to znaczy, czy wynagrodzenie to było ekwiwalentne do rodzaju, ilości i jakości pracy oraz wymaganych kwalifikacji.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w prawie pracy obowiązuje zasada swobodnego kształtowania postanowień umownych, lecz nie jest też sporne, że wolność kontraktowa realizuje się tylko w takim zakresie, w jakim przewiduje to obowiązujące prawo. Jakkolwiek z punktu widzenia art. 18 § 1 kodeksu pracy, umówienie się o wynagrodzenie wyższe od najniższego jest dopuszczalne, gdyż normy prawa pracy swobodę tę ograniczają tylko co

do minimum świadczeń należnych pracownikowi w ramach stosunku pracy, to należy pamiętać, że autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa,

a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny.

Najdobitniej wyraża to reguła zawarta w art. 353¹ k.c., który ma odpowiednie zastosowanie do stosunku pracy, zarówno wobec braku uregulowania normowanej nim instytucji w prawie pracy, jak też niesprzeczności z zasadami prawa pracy (por. art. 300 k.p.) zawartego w nim wymagania, by treść stosunku pracy lub jego cel nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Z kolei odpowiednie zastosowanie art. 58 k.c. pozwala na uściślenie, że postanowienia umowy o pracę sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście są nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a sprzeczne z zasadami współżycia społecznego - nieważne bezwzględnie.

Należy zwrócić uwagę, iż sprzeczny z zasadami współżycia społecznego może być także niegodziwy cel umowy o pracę, polegający na ustaleniu nadmiernej wysokości wynagrodzenia (rażąco wygórowanego), aby otrzymywać zawyżone świadczenia

z ubezpieczeń społecznych kosztem innych ubezpieczonych.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 sierpnia 2005 r. (II UK 320/04, OSNP 2006 nr 7-8, poz. 122) stwierdził, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń

z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą (art. 58 § 1 k.c.). Natomiast w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r. (II UK 141/04, OSNP 2005 Nr 15, poz. 235) Sąd Najwyższy wskazał, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Orzeczenia te dotyczą kwalifikowania opisanych zachowań w aspekcie ich zgodności z prawem, nie rozważając, czy nie naruszają one zasad współżycia społecznego. Zgodnie bowiem z art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, wyrażająca się m.in. poprzez ustanowienie rażąco wygórowanego, a zatem niegodziwego wynagrodzenia. Tym samym, uzasadnionym jest twierdzenie, że ustanowienie w umowie o pracę nadmiernie wysokich wynagrodzeń może być sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, bowiem fakt, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, nie może oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawieraniu umów o pracę na stosunkowo krótki okres przed zajściem zdarzenia generującego uprawnienie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego lub ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania przez osobę ubezpieczoną naliczonych od takiej podstawy świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, że co do zasady, z jednej strony wynagrodzenie za pracę ma stanowić wartość godziwą, z drugiej zaś, ma odpowiadać rodzajowi pracy, kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu i ma stanowić ekwiwalent za ilość i jakość świadczonej pracy.

Jednym z najistotniejszych kryterium godziwości (sprawiedliwości) wynagrodzenia za pracę, jest ekwiwalentność wynagrodzenia wobec pracy danego rodzaju, przy uwzględnieniu kwalifikacji wymaganych do jej wykonywania, jak też ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.). Mając na względzie ustalony w sprawie stan faktyczny oraz treść art. 13 k.p., należy stwierdzić, że przymiot „niegodziwości” będzie posiadała przede wszystkim płaca rażąco za niska. Nie oznacza to jednak tego, że znamię „niegodziwości” nie może również dotknąć płacy rażąco wysokiej (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2001 r., I PKN 563/00, OSNP 2002 Nr 4, poz. 90). Tym samym brak jest przeciwskazań do tego, by postanowienia umowy o pracę dotyczące wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą mogłyby być oceniane przez pryzmat zasad współżycia społecznego, jako nieważne w części przekraczającej granice godziwości, a zatem w sytuacji ich nadmiernej (rażąco nieproporcjonalnej) wysokości. W przywołanej uchwale Sąd Najwyższy podkreślał bowiem, że w sferze prawa ubezpieczeń społecznych godziwość wynagrodzenia - jedna z zasad prawa pracy - zyskuje dodatkowy walor aksjologiczny, albowiem w prawie

ubezpieczeń społecznych istnieje znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochronie interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych.

Względność zasady godziwości wynagrodzenia, wyraża się koniecznością odniesienia się nie tylko do potrzeb pracownika, ale także świadomości społecznej oraz ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej. Zatem mimo tego, że postanowienia umowy o pracę, które nadmiernie uprzywilejowują płacowo danego pracownika, w prawie pracy mieściłyby się w ramach art. 353¹ k.c., to w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, możliwe jest - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - przypisanie zamiaru nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. Jest to związane z alimentacyjnym charakterem tych świadczeń oraz z zasadą solidaryzmu, wymagającą tego, żeby płaca - stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki - nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Jest tak również dlatego, że choć przepisy prawa ubezpieczeń społecznych w swej warstwie literalnej odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, to w rzeczywistości odwołują się do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych (podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 grudnia 2012 roku, III AUa 420/12, LEX nr 1220514).

Pojęcie godziwości wynagrodzenia za pracę w prawie ubezpieczeń społecznych winno być zatem interpretowane przy uwzględnieniu wymogu ochrony interesu publicznego oraz zasady solidarności ubezpieczonych, gdyż podstawę wymiaru składki ubezpieczonego, będącego pracownikiem, stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy.

Odnosząc powyższe rozważania do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, Sąd stwierdza, że ustalona w umowie o pracę wysokość wynagrodzenia ubezpieczonego K. P. jest wygórowana, nie jest wynagrodzeniem godziwym ani adekwatnym do jakości i ilości świadczonej przez niego pracy.

Należy zwrócić uwagę, że organ rentowy obniżył podstawę wymiaru składek do wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez poprzedniego prezesa zarządu spółki. Sam wnioskodawca przyznał w swoich zeznaniach, że zakres obowiązków jego oraz I. L. (1) był analogiczny. Jednocześnie wnioskodawca zwracał uwagę na obowiązki pełnione przez niego jako prokurenta, które jednak przez lata wykonywał nieodpłatnie. Jako pracownik spółki stał się długotrwale niezdolny do pracy po niespełna 2 miesiącach z powodu dolegliwości, które były podstawą niezdolności do pracy już wcześniej, przez większość 2013 roku. Jego obowiązki zostały przejęte przez K. K., który jest zatrudniony na stanowisku dyrektora techniczno - handlowego z wynagrodzeniem w wysokości 3.000,00 zł.

W toku postępowania zarówno sam wnioskodawca, jak i świadkowie nie byli w stanie przekonująco wyjaśnić, dlaczego wynagrodzenie zostało ustalone na relatywnie wysokim poziomie. Zeznania wnioskodawcy i świadków były w tym zakresie niespójne i nie pozwalały na ustalenie, kto podjął taką decyzję i z jakiego powodu. Niewątpliwie odbiera im to wiarygodność. Nie bez znaczenia są również powiązania rodzinne i gospodarcze pomiędzy wnioskodawcą oraz jedynym udziałowcem spółki, co mogło stanowić podstawę takiego ukształtowania stosunku pracy z wnioskodawcą, by ten mógł skorzystać ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą od jak najwyższej podstawy.

Podkreślić należy w tym miejscu, że to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takie zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 roku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78).

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy wykazał, że zakwestionowany przez niego zapis umowy o pracę był sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Postanowienia umowy o pracę z dnia 31 października 2013 roku ustalające wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej były zatem nieważne.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie (...) § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

M.U.